

“ ...

Kanun yoluna başvurma hakkı açıkça Anayasa’da düzenlenmemiş ise de, bu hakkın esas itibariyle hak arama hürriyetinin bir uzantısı olduğu kabul edilmektedir. Hak arama hürriyeti başlığını taşıyan Anayasanın 36. maddesinin 1. fıkrasında, “Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir” denilerek hak arama hürriyeti teminat altına alınmış olup, bu hakkın bir uzantısı olan kanun yoluna başvurma hakkının da Anayasa’da teminat altına alındığını kabul etmek gerekir.

AİHS’de kanun yoluna başvurma bir hak olarak teminat altına alınmamıştır. Ancak daha sonra kabul edilen Ek-7 nolu Protokolün 2. maddesinde, ilk derece mahkemesi kararlarına karşı bir üst mahkemeye başvurulması bir hak olarak düzenlenmiştir. Türkiye, Protokolü 14 Mart 1985 tarihinde imzalamış, 10 Mart 2016 tarih ve 6684 sayılı kanun ile de onaylamıştır. Buna göre, Ek-7 nolu Protokol hükümleri Anayasanın 90. maddesi uyarınca iç hukuk hükümleri haline gelmiştir. Dolayısıyla, AİHS’i ve AİHS’e Ek-7 nolu Protokolü yorumlayan AİHM’in kanun yoluna ilişkin kararlarının göz önünde bulundurulması lazımdır.

Kanun yoluna başvurma hakkının düzenlendiği Ek-7 nolu Protokolde, kanun yoluna başvurma şekli ve kapsamı konusunda bir belirlemede bulunulmadığından, Devletler, kanun yoluna başvurmayı sınırlayıcı düzenlemeler yapabilirlerse de bu sınırlamalar meşru bir amaca yönelik olmalı ve kanun yoluna başvurma hakkının özünü zedelememelidir. (AİHM, Gurepka/Ukrayna, Başvuru No: 61406/00, 6.10.2005, pg. 59.) Kanun yoluna başvurma hakkının özü, mahkûm olan kişinin adil bir kanun yolu muhakemesine başvurma imkânına sahip olması şeklinde anlaşılmaktadır.

İlk derece mahkemesince beraatine karar verilip, istinaf üzerine yargılama yapan bölge adliye mahkemesince mahkûmiyetine karar verilen sanığın verilen mahkûmiyet kararına karşı temyiz kanun yoluna başvurusu halinde CMK’nın 286/2-d ve CMK’nın 296/1. maddesi uyarınca temyiz başvurusunun reddine karar vermek gerekecektir ki, bu kanun yoluna başvurma hakkının özü ile bağdaşmamaktadır. Gerçekten bu durumda, ilk defa verilen mahkûmiyet kararına karşı kanun yoluna başvurulmaması gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Bu itibarla CMK’nın 286/2-d. maddesi hükümleri, Anayasanın 36. maddesinde düzenlenen hak arama hürriyeti ve TBMM tarafından onaylanmakla Anayasanın 90. maddesi uyarınca iç hukuk hükmü haline gelen, AİHS’e Ek-7. nolu Protokolün 2. maddesi hükümleri ile uyumlu olmayıp, sözü edilen düzenlemelerdeki hak arama hürriyeti ve bunun bir uzantısı olan kanun yoluna başvurma hakkının ihlali niteliğindedir.

Karşılaştırmalı hukuka bakıldığında, kanun yoluna başvurma hakkının ihlal edilmemesi bakımından bazı ülkelerde, ilk defa istinaf mahkemesince verilen mahkûmiyet kararlarına karşı kanun yoluna başvurulmasına imkân tanıyan yasal düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. Örneğin, Hırvatistan’da istinaf mahkemesinin vermiş olduğu kararlara karşı istisnai hallerde temyiz yoluna başvurulması kabul edilmiş olup, bu hallerden biri de, ilk derece mahkemesince beraatine karar verilen sanığın istinaf mahkemesince cezalandırılmasıdır. (GETOS, Anna Maria/SOKANOVIC, Lucija, Outline of Country Report (Croatia), (Editör: Adem Sözüer), in: İstinaf Kanun Yolu ve Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Konferansı, Türk Ceza Hukuku Reformu Bağlamında İstinaf ve Bireysel Başvuru Yuvarlak Masa Toplantısı 2-3 Haziran 2017, s. 65). İtalya’da da mahkûmiyet kararının ilk kez istinaf mahkemesi tarafından verilmesi halinde hükme karşı temyiz yoluna başvurulması kabul edilmektedir. (KOSTORIS,

Esas Sayısı : 2018/71
Karar Sayısı : 2018/118

Roberto E/ BOLOGNARI, Massimo; Outline of Country Report (Italy) (Tebliğ), (Editör: Adem Sözüer)'in: İstinaf Kanun Yolu ve Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Konferansı, Türk Ceza Hukuku Reformu Bağlamında İstinaf ve Bireysel Başvuru Yuvarlak Masa Toplantısı 2-3 Haziran 2017., s 58-59).

Benzer bir sorunun yaşandığı Portekiz'de, ilk derece mahkemesince verilen beraat kararlarının istinaf edilmesi üzerine istinaf mahkemesince yapılan yargılama sonucunda verilen hapis dışındaki cezalar ve 5 yıla kadar hapis cezasına ilişkin hükümlere karşı temyiz yoluna başvurulması kabul edilmemiştir. Bu hükmün Portekiz Anayasasında teminat altına alınan kanun yoluna başvurma hakkının ihlali niteliğinde olup olmadığı tartışma konusu olmuş, Portekiz Anayasa Mahkemesi uzun bir süre bu durumu anayasaya aykırı görmemiştir. Ancak, Anayasa Mahkemesi yakın zamanda verdiği bir kararda, istinaf mahkemesinin ilk derece mahkemesinin beraat kararını kaldırarak verdiği mahkûmiyet kararına karşı temyiz yoluna başvurulamamasını aşırı bulmuş ve anayasada teminat altına alınan kanun yoluna başvurma hakkı ile uyumlu olmadığına karar vermiştir. (BRANDAO, Nuno, Outline of Country Report, The Portuguese Experience, (Tebliğ) (Editör: Adem Sözüer), in: İstinaf Kanun Yolu ve Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Konferansı, Türk Ceza Hukuku Reformu Bağlamında İstinaf ve Bireysel Başvuru Yuvarlak Masa Toplantısı 2-3 Haziran 2017, s. 50-51.)

IV. SONUÇ

Yukarıda açıklanan nedenlerle, Anayasanın 152, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesi uyarınca, 5271 sayılı CMK'nın 286/2-d maddesinde yer alan hükümlerinin Anayasanın 36. maddesinde düzenlenen hak arama hürriyetinin bir uzantısı olan kanun yoluna başvurma hakkını ihlal eden 5271 sayılı CMK'nın 286/2-d maddesinde yer alan "ilk derece mahkemelerinin görevine giren ve kanunda üst sınırı iki yıla kadar (iki yıl dâhil) hapis cezasını gerektiren suçlar ve bunlara bağlı adli para cezalarına ilişkin her türlü bölge adliye mahkemesi kararları(...) kesindir" şeklindeki hükmün iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, bu hususun bekletici mesele yapılmasına, Anayasa Mahkemesince iptali istemi konusunda bir karar verilinceye kadar davanın geri bırakılmasına, kararın taraflara tebliğine, 24/04/2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."